

MESTNI LJUDSKI ODBOR LJUBLJANA

POROČILO SVETA ZA NOTRANJE ZADEVE MLO GLAVNEGA MESTA LJUBLJANE ZA L. 1954

GRADIVO ZA SEJO MESTNEGA LJUDSKEGA ODBORA

Kot organ mestnega ljudskega odbora Ljubljane, ima Svet za notranje zadeve v smislu 130. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih naslednje delovno področje: varstvo pravnega reda, varstvo javnega reda in mira, skrb za varstvo prometa, zatiranje kriminalnosti, zasledovanje storilcev kaznivih dejanj, izvrševanje kazni, matična služba, protiletalska zaščita in požarno-varnostna služba. O vseh teh vprašanjih ima svet široko možnost načelnega razpravljanja in predlaganja ljudskemu odboru potrebnih ukrepov za zaščito varnosti oseb in premoženja, utrjevanja javnega reda in mira, prometne varnosti itd. Glede na nekoliko svojevrsten značaj vsebine dela in ker je v administraciji ljud. odbora posebej za notr. zadeve, zaradi odločanja značaja nalog istovestno tudi aparat republiškega državnega sekretariata za notranje zadeve, ni svet za notranje zadeve pri izvrševanju svojih nalog popolnoma izenačen z ostalimi sveti. Ta posebnost v delu je bila tudi vzrok, da je Svet za notranje zadeve v Ljubljani počasneje razvijal svoje delo od ostalih svetov, da so člani sveta večkrat diskutirali o vsebini in oblikah svojega dela, da je Svet delal predvsem na iniciativno sekretarja sveta, t. j. načelnika tajništva za notranje zadeve, manj pa na pobudo članov Sveta, ljudskega odbora oz. zborov volivcev. Prav zaradi tega je bil Svet za notranje zadeve bolj posredniški organ med tajništvom za notranje zadeve in mestnim ljudskim odborom, kakor pa del mestnega ljudskega odbora kot predstavniškega organa, ki je dolžan usmerjati in skrbeti tudi za pravilno izvajanje politike na področju notranjih zadev.

Omenjene težave in ovire je novi Svet izvoljen na seji mestnega ljudskega odbora dne 23. 7. 1954 skušal odpraviti in je v tej smeri dosegel vidne uspehe. Svet za notranje zadeve sestavlja 9 članov, od teh so štirje odborniki MLO in pet drugih državljanov ter načelnik tajništva za notranje zadeve kot tajnik sveta. Nima pa svet v svojem sestavu nobenih odbornikov, niti komisij, ker tega doslej naloge niso zahtevale.

KRIMINAL

V letu 1954 je bil zabeležen ponoven padec tako imenovane političnega kriminala, t. j. tistih kaznivih dejanj, ki so v našem kazenskem zakoniku opredeljena kot kazniva dejanja zoper ljudstvo in državo. Od skupnega števila raziskanih kaznivih dejanj v Ljubljani, je

bilo v lanskem letu 0,38% političnih kaznivih dejanj. Socialistični družbi in državnim varnostnim organom je torej uspelo politične nasprotnike potisniti na pozicije običajnih kriminalcev. Kriminaliteta v gospodarstvu predstavlja danes osnovno bazo za dejavnost političnih kriminalcev. Prav zaradi tega so v preteklem letu organi tajništva za notranje zadeve posvečali posebno skrb odkrivanju kriminalitete v gospodarstvu.

Kazniva dejanja v gospodarstvu so vsa tista kazniva dejanja, ki ogrožajo ali rušijo gospodarstva razmerja oz. taka dejanja, ki so neposredno in pretežno naperjena zoper naš gospodarski sistem. Oblike kaznivih dejanj v gospodarstvu so najrazličnejše in jih lahko razvrstimo v tri skupine, med katerimi seveda ni ostrih meja, ker se škodljivci v gospodarstvu poslužujejo vseh mogočih oblik, trikov in mahinacij in ne izbirajo sredstev s katerimi hočejo priti do cilja.

Najprimitivnejše, pa zato še zdaleč ne najmanj nevarne oblike kriminalne dejavnosti v našem gospodarstvu, so tatvine oz. celo grabelje družbenega premoženja, razne goljufije, poškodovanje ali uničenje družbenega premoženja.

V nadaljnjo skupino štejemo tiste vrste oblike kriminalitete v gospodarstvu, ki so tipične za naše gospodarstvo in za naš gospodarski sistem in jih naš kazenski zakonik uvršča v poglavje kaznivih dejanj zoper narodno gospodarstvo in v poglavje kaznivih dejanj zoper uradno dolžnost. (Poneverbe, nevestno gospodarsko poslovanje, nedovoljena trgovina, zloraba uradnega položaja itd.)

V tretjo skupino spadajo vsa tista protipravna dejanja v našem gospodarstvu, ki jih lahko na splošno imenujemo škodljivost v gospodarstvu. Značilna so po tem, da se z njimi ne okoriščajo posamezniki ampak določene skupnosti, bodisi delovni kolektivi podjetij ali njihove sindikalne podružnice, bodisi ožje lokalne skupnosti ali razna društva. Storiteli teh protipravnih dejanj so večkrat pravne osebe, n. pr. razni upravni odbori, delavski sveti itd., ki pod vplivom raznih »strokovnjakov« ali tudi vodilnih uslužbencev, sprejemajo razne nezakonite sklepe s katerimi izigravajo zakonite predpise. Vsi ti pa s kršitvami zakonitih predpisov, ki jih navadno opravičujejo kot primerne in za lokalne potrebe koristne, v resnici zelo grobo rušijo naše razmerje v gospodarstvu (n. pr. med skupnimi in blagovnimi fondy, med fondy za investicije in družbeni standard) in z njimi naši družbeni skup-

nosti kot celoti povzročajo navadno zelo veliko škodo.

V preteklem letu je bilo odkritih v primerjavi z letom 1953 za 30% več kaznivih dejanj v gospodarstvu in sicer:

185 primerov nedovoljene trgovine,

51 poneverb,

44 primerov nevestnega gospodarstva poslovanja,

71 tatvin in goljufij na škodo ljudskega premoženja,

29 primerov jemanja in dajanja podkupnin,

24 primerov sklepanja škodljivih pogodb, zlorab uradnega položaja in drugih kaznivih dejanj na škodo narodnega gospodarstva.

Okrožnemu javnemu tožilstvu je bilo predanih v obtožbo 673 obdolžencev, med katerimi je bilo:

253 uslužbencev iz gospodarskih podjetij,

34 trgovskih poslovodij,

31 obrtnikov,

26 direktorjev in upravnikov,

24 knjigovodij itd.

Kako škodljivo je delovanje teh spekulantskih in brezvestnih ljudi za naše socialistično gospodarstvo, nam zgovorno kaže ugotovljena materialna škoda, ki znaša na deset in deset milijonov dinarjev. Od te škode odpade samo na nevestno gospodarsko poslovanje 17 in pol milijona, na poneverbe 5 in pol milijona itd.

Nad tretjino kaznivih dejanj v gospodarstvu zavzema, kot je iz pregleda razvidno, nedovoljena trgovina. Pretežna večina oseb, ki so se bavile z nedovoljeno trgovino in spekulacijami, ni zaposlenih, ali pa jim je služba le kinka pred javnostjo. Ti ljudje so znali najti sleherni možnost, da so si s preprodajami raznih artiklov nedomače proizvodnje prigrabili velike dobičke. Največ so se povezovali z raznimi tihotapci, ki so zaradi slabe kontrole carinskih organov na obmejnih prehodih prinašali najrazličnejše blago od nylon nogavic do raznih ogrlic, zapetnic in računskih strojev ter s preprodajo zaslužili sto tisoč dinarjev. V letu 1954 so kriminalistični uslužbenci v Ljubljani odkrili tudi premeten način razpečevanja darilnih paketov, ki jih je pošiljala tvrdka »Citrus« iz Trsta.

Med kazenskimi postopkom so bile osebam, ki so bile zapletene v zadevo »Citrus«, zasežene večje količine špecerijskega in raznega galanterijskega blaga ter različnega tehničnega materiala in gotovine v znesku več milijonov dinarjev.

Tatvine družbenega premoženja so sicer ne najbolj, vendar pa zelo nevarna oblika kriminalitete v gospodarstvu. Značilne pa so po tem, da so dokaj množične in prav zato nevarnejše. Drobne tatvine v industrijskih podjetjih se namreč zaradi nezadostne evidence in kontrole

marsikje sprevržejo v nebrzdano krajo. Tako je bilo n. pr. v Ljubljani v preteklem letu predanih Javnemu tožilstvu v obtožbo večje število mesarjev, ki so v mestni klavnici postopoma kradli meso. Značilne so izjave teh mesarjev na sodišču. Neki je n. pr. dejal: »Jemal sem slanino, ker sem imel prilžnost, saj me ni nihče nadziral.« Drugi obtoženi je izjavil dobesedno: »Da sem lahko spravil iz klavnice tako veliko količino mesa, gre pripisati dejstvu, da je bila slaba kontrola. Vodstvo klavnice ni nadziralo vseh oseb, ki so v klavnico nosile hrano, in tako je bilo možno, da je moja sestra odnašala meso, ko mi je prinašala hrano.« Podobno so izjavili tudi drugi obtoženci.

Poneverb je bilo odkritih največ v sektorju blagovnega prometa, t. j. v trgovinah, kjer poneverjajo največ poslovodje. Predvsem poneverjajo s paragonskimi bloki, z zatajevanjem blaga pri polletnih in letnih inventurah in z enostavnim prilaščanjem gotovine. Večkrat povzročene primanjkljaje z lažnimi inventurnimi popisi skrivajo po več let ali celo toliko časa, dokler ni poslovodja premeščen. V večini primerov primanjkljaje povzročene s tatvinami ali s poneverbami, sčasoma nadoknadijo z ustvarjenimi viški, z dviganjem cen ali s krivim merjenjem. Vse to omogoča nedovoljna kontrola in premajhna učinkovitost inšpekcijskih služb, predvsem tržne in finančne inšpekcije. Poneverbe se pojavljajo tudi v gostinstvu in v uradih. V proizvodnih podjetjih so redkejšje, so pa zato nevarnejše zaradi večjega obsega in večje škode.

Mnogih poneverb je večkrat krivo nevestno gospodarjenje. Mnogi direktorji, poslovodje, upravniki in drugi vodilni uslužbenci svoje delo tako nemarno opravljajo ali pa sploh ne opravljajo svojih dolžnosti, da povzročijo podjetju veliko premoženjsko škodo. V takih podjetjih nastajajo nepojasneni primanjkljaji, za katerimi se seveda skrivajo poneverbe, ki jih je pa zaradi nereda v knjigovodstvu in evidenci največkrat težko dokazati.

Pri privatnih obrtnikih, ki so bili v kazenskem postopku zaradi raznih nepravilnosti in kaznivih dejanj, je bilo ugotovljeno, da še vedno zaposlujejo v svojih delavnicah neprijavljeno delovno silo, za katero ne plačujejo davkov niti prispevkov za socialno zavarovanje ter se okoriščajo s tako ustvarjenimi presežki. Bilo je odkritih celo nekaj privatnih obrtnikov, ki sami sploh niso delali, ampak so si organizirali mrežo ljudi, ki so zanje izdelovali določene predmete doma. Tako so se ti obrtniki bavili le z nakupom materiala in s prodajo gotovih izdelkov. Poedini privatni obrtniki se poslužujejo vseh mogočih spekulacij, samo da bi do-

segli lahek zaskrtek. Tako so n. pr. pripravljali dajati gospodarskim organizacijam lažne račune za dobavljeni material ali za opravljena dela, četudi niso storili nobenega teh poslov. Za take usluge dobivajo visoke podkupnine. Gospodarska podjetja s tem dosežejo, da jim obrtniki, ki imajo možnost gotovinskega prometa, tako nakazani denar vračajo v gotovini. Največkrat je ta denar potem predmet osebnega okoriščanja ali ustvarjanja črnih fondov v podjetjih. Nezadostna kontrola finančne inšpekcije, pa tudi pomanjkljivo delo varnostnih organov sta omogočila posameznim obrtnikom, da so si s utajajo davkov in z drugimi protizakonitimi dejanji ustvarili milijonske dobičke.

Posebne oblike kriminala v gospodarstvu so se pojavile, ko smo prešli iz administrativnega gospodarstva v sistem družbenega upravljanja oz. materialnega stimuliranja poedincev in kolektivov. Staro geslo »znajdi se za svoje podjetje, za ustanovo, za društvo itd.«, ki je bilo do določene mere razumljivo v dobi planskega sistema, ker je lahko vzpodbujalo podjetje in ustanovo k večji iniciativnosti, pomeni danes direktno gospodarsko škodljivost in izpodkopavanje našega gospodarskega sistema.

Na tem področju je največ »nejasnosti« in izgovarjanja. Mnogi se izgovarjajo na zapletenost našega gospodarskega sistema, vendar je ta izgovor kaj malo tehten, kajti kdor izgrava predpise, jih tudi pozna. Prav tako jaloži so izgovori na sode, na druga podjetja, ustanove itd.

Kakršnih nedovoljenih načinov za pridobivanje kar največjega dobička so se posluževala razna ljubljanska podjetja, nam povedo tudi naslednji primeri:

V tekstilni tovarni »Volnenka« so v preteklem letu izdelali takšno bilnaco podjetja, da so z njo lahko prikazali milijonsko izgubo in na ta način z lažnim poročilom dosegli, da je Narodna banka nakazala podjetju 1 milijon dinarjev regresa. V resnici pa je imelo podjetje precej visok aktivni saldo iz katerega so delili dobiček in dajali visoke nagrade.

Trgovsko podjetje »Kmetijski pridelki« v Ljubljani je dvignilo ceno kmetijskim pridelkom tako visoko, da so imeli od meseca marca do avgusta 1954 1 in pol milijona dobička. S tem dobičkom so krili izgubo prejšnjega poslovnega leta.

V letu 1954 so uslužbenci kriminalistične službe obravnavali v Ljubljani več skupin oseb, ki so se ukvarjale z nedovoljeno trgovino z računskimi stroji, vtihtapljenimi iz inozemstva. Storiteli so stroje prodajali gospodarskim organizacijam v Ljubljani in njeni okolici. Zaradi občutnega pomanjkanja, so jih gospodarske organizacije radu kupovale, pri plačevanju pa

so naletele na težave, ker prekupčevalci niso plačali carine. Da bi se temu izognili, so se prekupčevalci dogovorili z nekaterimi uslužbenci ljubljanske komisije trgovine »Komisija« in jih podkupili, da so jim izdajali za računske in pisalne stroje lažne račune, ki so jih lahko organizacije plačevale po banki. Za vsak računski in pisalni stroj je komisijaska trgovina dobila 10% provizije, čeprav večine teh strojev uslužbenci komisijiske trgovine še videli niso.

Ugotovljeni so bili primeri, da so se gospodarske organizacije poslužile tudi odborov ljudske tehnike za uresničitev finančnih in drugih manipulacij, ki bi jih sicer ne mogle izvesti. Tako se je n. pr. šušmarska skupina v Litostroju pri izdelavi obrobov za konvertorje za rudnik Bor poslužila tovarniškega odbora Ljudske tehnike. Rudnik Bor je namreč poslal denar za obrobe na odbor Ljudske tehnike. Nekaj član odbora je nato dvignil v banki denar v gotovini, s katerim so lahko plačali delavce, ki so delali pri tem šušmarskem delu.

Tudi preštevila službena potovanja v inozemstvo, kažejo na nepravilen in neodgovoren odnos do družbenega premoženja. Za taka potovanja se trošijo dragocena devizna sredstva. V letu 1954 so posamezna podjetja organizirala ekskurzije za ogled velesejmov in razstav. Za vse te osebe, od katerih so posamezniki potovali na individualne potne liste, so večji del ali vse stroške trpela podjetja.

Prikazana problematika kriminalitete v gospodarstvu zahteva pozornost vse družbe in ne samo organov odkrivanja, pregona in sojenja. V preteklem letu so namreč na območju Ljubljane uslužbenci kriminalistične službe in pripadniki Ljudske milice sami odkrili 87,3% vseh ugotovljenih primerov kaznivih dejanj v gospodarstvu, državljanji, razne inspekcije, podjetja in druge organizacije, pa so prijavile vsega le 12,7% omenjenih kaznivih dejanj. Se vedno se tudi dogaja, da delavski sveti, upravni odbori ali sindikalne organizacije vedo za razne nepravilnosti in izigravanja predpisov v podjetjih, toda ne ukrepajo, ker nanje vplivajo direktorji oz. vodilno osebje ali pa ker te mahinacije »koristijo« podjetju. V nekaterih podjetjih je bila celo zapažena tendenca prikrivanja kaznivih dejanj. To so skušala podjetja zagovarjati s čuvanjem svojega renomeja, češ da bi bila njihovu ugledu z odkritjem takšnih kaznivih dejanj prizadejana večja moralna in materialna škoda, kot že znaša povzročena škoda. Bili so celo primeri, da so imeli člani kolektiva osebo, ki je ovadila kaznivo dejanje v podjetju za denuncianta ali pa ji je vodstvo podjetja na kakršen koli način odpovedalo službo.

Nepravilen odnos do družbene imovine se odraža tudi v tem, da gospodarske organizacije ne vlagajo vedno odškodninskih zahtev in ne izterjajo dosledno ugotovljene škode. Storitcu ostanejo v takih primerih poverejeni, pripekulirani ali ukradeni zneski, kar vsekakor ne vpliva vzgojno na druge in ne preprečuje, da bi storilci v bodoče ne delali kaznivih dejanj. Sodišča bodo morala izreka tudi strožje kazni za kazniva de-

nja v gospodarstvu, ker se sicer imajo ti delikti še dostikrat napadno za privilegirane. Nujno bodo morala sodišča tudi hitreje obravnavati te kazenske zadeve. Sedaj mine namreč od odkritja kaznivega dejanja do glavne obravnave in izdaje sodbe čisto po več mesecev in celo po leto dni, s čimer izgublja izrečena kazen svoj namen in učinek. V podjetjih postavljajo za blagajnike in knjigovodje, skladišnike ter druge odgovorne in občutljive posle še vedno povsem nepreverjene ljudi in celo take, ki so bili že kaznovani zaradi gospodarskega kriminala. Samo v enem ljubljanskem podjetju je izmed 19 oseb, ki so na odgovornejših mestih že 5 sodno kaznovanih in se jim s tem ponovno daje možnost za prisvajanje družbenega premoženja. Najslabše je glede tega v trgovini, kjer so nekatera trgovska podjetja postavila za poskvaldve poslovavnice tudi osebe, ki so komaj končale učno dobo ter so zaradi neizkušenosti in lahkomišelnosti same ali pod vplivom drugih zapadle v kriminal. Potrebno bo tudi doseči, da bodo razne inspekcije, revizijski organi, Urad za kontrolo meril in drugi nadzorni organi prijavljali ne le ugotovljena kazniva dejanja, temveč vse druge ugotovljene nepravilnosti in mahinacije v gospodarskih organizacijah.

Lani je bilo v Ljubljani storjenih 3.926 kaznivih dejanj splošnega kriminala, in sicer:

- 375 vlomnih tatvin, velikih tatvin in roparskih napa-
- 558 kolesarskih tatvin,
- 391 žepnih tatvin,
- 1300 navadnih priložnostnih tatvin,
- 307 goljufij,
- 226 lahkih telesnih poškodb,
- 29 težjih telesnih poškodb,
- 2 uboja,
- 61 požarov in požigov,
- 60 kaznivih dejanj zoper moralo,
- 552 ostalih kaznivih dejanj.

Materialna škoda povzročena s temi kaznivimi dejanji znaša preko 37.600.000 dinarjev. S hitrimi in ustreznimi ukrepi je bilo vrnjeno oškodovancem za 17.428.000 dinarjev ukradenega blaga in denarja.

Pripadniki LM in uslužbenci kriminalistične službe, so od 3.926 kaznivih dejanj splošnega kriminala uspešno raziskali 2.472 kaznivih dejanj. Pri odkrivanju storilcev so v letu 1954 še nadalje dvignili in utrdili zakonitost in demokratičnost postopkov. Prostost so odvzeli varnostni organi le v najnujnejših primerih. Izmed 2.178 storilcev kaznivih dejanj, ki so bili predani Okrožnemu javnemu tožilstvu v obtožbo, je bilo aretiranih in priprtih 345 storilcev, ali 15,8%. Toda še ti so bili priprti, ker so bili brez osebnih dokumentov in stalnega prebivališča.

Pregled kaznivih dejanj splošnega kriminalitete kaže, da so najpogostejša kazniva dejanja razne tatvine. Ugotoviti je treba, da bi bilo teh občutno manj, če bi bili lastniki previdnejši. Kolesarske tatvine so n. pr. tako pogoste zaradi tega, ker puščajo lastniki nezaklenjena kolesa pred trgovinami, uradi in posebno pred gostilnami, ter ob kozarčku radi pozabijo na svoje dvokolo. V ilustracijo navajamo, da je bilo v letu 1954 od 558 v

Ljubljani ukradenih koles le 17 zaklenjenih, vsa ostala pa so kolesarski tatovi odpeljali nezavarovana. Tudi žepne tatvine, posebno na živilskem trgu in v trgovinah so mnogokrat posledica neprevidnosti gospodinj, ki svoje denarnice kljub opozorilom še vedno puščajo v cekarjih in zunanjih žepih.

Neprevidnost oškodovancev je čisto kriva tudi za navadne tatvine, ki jih izvršujejo v glavnem priložnostni tatovi, klatelji, delomrzneži in berači. Puščanje odprtih ali nezaklenjenih stanovanj, sušenje perila preko noči in nezavarovanih dvoriščih in terasah, nudi tem tatovom ugodne prilike za krajo. Tudi vlomilci imajo mnogokrat lahek opravek pri vlamljanju. Mnogi stanovalci še vedno puščajo ključke stanovanj pod predpražnikom. Posamezne trgovine in podjetja imajo slabo zavarovana skladišča, izložbena okna in druge prostore, v katerih hranijo blago in denar. Tako je imelo n. pr. ljubljansko podjetje »Koteks« skladiščne kože kar na dvorišču. Zato ni čudno, da mu jih je bilo ukradenih za 363.000 dinarjev. Potrebna je torej večja skrb in previdnost pri čuvanju stvari in denarja, pa bo tudi manj kolesarskih, žepnih in drugih priložnostnih tatvin.

Poseben problem so kazniva dejanja mladoletnikov, kajti njih število se je lani v primerjavi z letom 1953 dvignilo za 30 odstotkov in znaša 327 kaznivih dejanj. Mladoletni storilci, ki so zašli na kriminalna pota, so izvrševali le takšne delikte, pri katerih so si pridobili premoženjsko korist. Z ukradenim denarjem ali predmeti, ki so jih preprodajali po smešno nizkih cenah, so si zadovoljevali želje po raznih avanturističnih podvigih, vinu, sladkarijah, knjigah dvomljive vrednosti, filmih itd. Del mladoletnih storilcev je počenjal kazniva dejanja v družbi po dva ali trije. Lani je bila odkrita v Ljubljani organizirana mladinska družba 22 mladoletnikov, ki so izvršili v grupah po trije preko 160 drobnih tatvin po raznih ljubljanskih trgovinah.

V preiskavi je bilo ugotovljeno, da so starši otrok in mladoletnikov, ki so zašli na kriminalna pota, v večini primerov premalo skrbeli za vzgojo svojih otrok. Niso nadzirali, kje se zadržujejo v prostem času, v kakšni družbi so, od kod jim denarna sredstva ali razni predmeti, ki so jih nosili domov. Nadaljnja žalostna ugotovitev kaže, da je 40% teh mladoletnikov zašlo na stranpota zaradi potrebe po denarju za kupovanje alkoholnih pijač. Ti mladoletniki večinoma izhajajo iz družin, kjer sta oba ali pa vsaj eden od roditeljev nagnjen k alkoholu. 26 takih staršev je bilo predanih sodišču, ker so zanemarjali vzgojo svojih otrok.

Veliko odgovornost za tako stanje nosi tudi osebje v gostinskih lokalih, ki kljub prepovedi toči alkoholne pijače mladoletnikom. Zelo pogosti so še vedno primeri, da popivajo skupine mladoletnikov, predvsem vajencev, pozno v noč. Gostinsko osebje ne zahteva od mladoletnikov, da z osebnimi izkaznicami dokažejo, koliko so stari. Nič bolje ni na raznih zabavah in prireditvah, ki jih prirejajo različna društva in organizacije.

Da bi ugotovili, koliko mladoletnikov je v nočnem času po

21. uri v kinematografih, gostinskih lokalih in na drugih javnih zabavah in prireditvah, so organi tajništva za notranje zadeve v novembru preteklega leta pregledali te lokale in našli samo v eni noči v lokalih 212 mladincev in mladink, starih pod 16 let. V kinematografih »Triglav«, »Šiška« in »Litostroj« je bilo 42 mladoletnikov. V Tobačni tovarni so našli na zabavi, ki jo je priredila organizacija Rdečega križa, ob 23. uri 80 mladoletnikov. V gostilnah »Planinka«, »Proletarec« in »Dolenc« je bilo ob 23. uri 19 mladoletnikov, med katerimi je bilo 9 močno vinjenih. Nadalje je bilo zatečenih v baru »Nebočičnik« 12 mladoletnikov v močno vinjenem stanju.

Stanje se je sedaj sicer nekoliko izboljšalo, ker so po teh poraznih ugotovitvah pričele predvsem gimnazije in vajeenske šole strožje kontrolirati ponočevanje in popivanje dijakov in vajencev. Toda to je osnovna skrb staršev, ki so prvi dolžni skrbeti za svoje otroke. Dosedanje in ostreje bo treba tudi ukrepati proti gostinskemu osebju, ki bo točilo alkoholne pijače mladoletnim osebam.

Mnogo škodljivih pobud dobiva mladina tudi v razni literaturi dvomljive vrednosti, ki jo je čedalje več na trgu, in pri kriminalnih ter pustolovski filmih. Marsikak mladoletnik zaradi pomanjkljive vzgoje povzame iz take literature in filmov le najslabše. Na škodljivost te literature in filmov bi morale na pravi način opozorjati mladino tudi šole. Za zmanjšanje mladinske zločin-stvenosti pa bodo morale v bodoče skrbeti poleg oblastvenih organov predvsem družbene organizacije in zlasti društva prijateljev mladine.

JAVNI RED IN MIR

Iz statističnega pregleda upravnih kaznovanih oseb za leto 1954 je razvidno, da so sodniki za prekrške največ oseb (2.617) upravno kaznovali zaradi kršitve predpisov o javnem redu in miru. Od tega je bilo 1.664 oseb kaznovanih po čl. 2. tč. 1 Zakona o prekrških zoper javni red in mir, ki obravnava kršilce, ki se na javnem kraju prepirajo, vpijejo, pretepaajo ali drugeče nespodobno ali drzno vedejo. Poleg tega je bilo za slične kršitve kaznovanih še 953 oseb po čl. 2. tč. b Odloka MLO Ljubljana o javnem redu in miru. V pretežni večini je vzrok kršitev veljavnih predpisov prekomerno uživanje alkoholnih pijač. Kako resen je v Ljubljani problem pijančevanja, nam pove število 1.692 oseb, ki so bile priprte do iztreznitve, ker so ogrožale življenje sebi ali drugim ljudem, ker so ogrožale varnost prometa ali pa tako močno kalile nočni mir, da jih je bilo nujno priprti do iztreznitve.

Največ pijančevanja in posledic tega je v dneh po 1. in 15. v mesecu, ko dobijo delavci in uslužbenci plače. Ugotovljenih je 54 takih kroničnih pijancev, ki sproti zapijejo vsak dobljen dinar. Od teh je 27 takih, ki prejemajo le minimalne podpore ali pokojnino in se zato bavijo še z beračenjem, da si na ta način pridobijo sredstva za alkoholne pijače. Kroničnih pijancev pa ni samo 54, ampak mnogo več. Navedeno je samo število tistih, s katerimi imajo

pripadniki LM dnevno posla in ki jih skoraj tedensko ali redno mesečno obravnavajo sodniki za prekrške.

Da bi tako pogosto pijančevanje vsaj nekoliko omejili, je Svet za notranje zadeve sklenil, da morajo vse do iztreznitve priprte osebe poravnati stroške, nastale pri njih preventivnem pridržanju (prevoz, nočnina, čiščenje itd.) in ki znašajo ca. 1.000 dinarjev. O najizrazitejših primerih so bili dani podatki tudi dnevnemu časopisu. To je na posameznike vzgojno vplivalo. Eden izmed vzrokov tako številnih opitij je v točenju alkoholnih pijač že vinjenim osebam.

V gostinskih lokalih še vedno niso redki primeri, da strežno osebje daje alkoholne pijače že povsem vinjenim osebam. V ilustracijo navajamo gostinske obrate, iz katerih je bilo v zadnjih štirih mesecih preteklega leta pripeljanih največ vinjenih oseb, ki so bile pridržane do iztreznitve ali celo prepepljene v bolnišnico, kjer so jim morali izpirati želodce zaradi nevarnosti zastrupitve z alkoholom.

35 primerov restavracija »Vino-Koper«.

32 primerov gostilna »Ferlinec«.

31 primerov gostilna »Stari Tišler«.

25 primerov restavracija »Sestica«.

25 primerov bar »Nebočičnik«.

18 primerov kolodvorska restavracija.

18 primerov gostilna »Dolenc«.

15 primerov gostilna »Majolika«.

14 primerov gostilna »Kolo-vrat«.

10 primerov gostilna »Sokol«.

Seveda to število ni realno, kajti tu so vsi tisti primeri, ko je LM ukrepala na prošnjo strežnega osebja, ker se je to balo, da ne bo zaradi nadlegovanja teh vinjenih oseb prišlo do večjih izgredov. V zadnjem času se posebno v baru »Nebočičnik« čisto točijo alkoholne pijače že popolnoma vinjenim osebam in zaradi tega največ vinjenih oseb, ki ponoči vpijejo in motijo počitek ljudi, prihaja prav iz tega lokala. V bodoče bo potrebno več in strožje kaznovati vse tiste, ki točijo alkoholne pijače že vinjenim osebam.

Tudi primeri razgrajanja in pretepanja so najtežje posledice točenja alkoholnih pijač že vinjenim osebam. V preteklem letu je bilo v gostinskih obratih v Ljubljani 70 pretepanj in težjih razgrajanj, pri čemer je bila ena oseba ubita, 27 težko in 190 lahko telesno poškodovanih. Najpogostejši primeri razgrajanj in pretepanj so bili v naslednjih gostinskih obratih:

12 razgrajanj in 7 pretepanj gostilna »Kolo-vrat«.

10 razgrajanj in 6 pretepanj gostilna »Sokol«.

10 razgrajanj in 5 pretepanj gostilna »Amerikanec«.

8 razgrajanj in 6 pretepanj gostilna »Stari Tišler«.

6 razgrajanj in 9 pretepanj gostilna »Ferlinec«.

4 razgrajanj in 6 pretepanj gostilna »Dalmacija«.

Število razgrajanj in pretepanj je naraslo v primerjavi z letom 1954 za 76%. Glavni vzrok tega povečanja je močan dotok nove sezone delovne sile iz drugih predelov države.

Po poklicu je sestav do iz-
tremitve priprtih oseb nasled-
nji:

- 60% delavcev,
- 21% obrtnikov,
- 9% uslužbenec,
- 3% upokoencev,
- 2% študentov itd.

Ta pregled nam kaže, da je največ prekomernih opitij pri delavcih. Seveda moramo tudi delavci upoštevati, da skoraj po-
lovica vseh teh primerov od-
pade na sezonske delavce, ki
prihajajo v Ljubljano iz Prek-
mura, Hrvaškega Zagorja,
Bosne in Like. V sezoni 1954.
leta je bilo pri raznih gradbe-
nih podjetjih v Ljubljani in v
njeni bližnji okolici zaposlenih
okrog 5.000 takih sezonskih de-
lavcev. Od teh jih je nad 3.000
prebivalo v 67 lesenih provizo-
rijah — barakah, ki so jih po-
stavila razna podjetja, večino-
ma že 1945. in 1946. leta pri
svoji gradbiščih. Stanje v ve-
sinih teh delavskih naseljih je bi-
lo tako slabo, da je Svet za
notranje zadeve o tem razprav-
ljal na posebnih seji. Osnovni
problem v teh naseljih je bila
nezadostna kontrola in skrb
podjetij za ljudi, ki v njih pre-
bivajo. Mnogo delavcev ni bilo
prijavljenih na prijavnem ura-
du, niti na vojnem odseku.
Prav zato so se v ta naselja
radi zatekali razni potepuhi.
Do delomrzneži in postopači. Do
sedaj je bilo upravno kazno-
vanih že nad 20 upravnikov teh
naselij, ki so malomarno oprav-
ljali prijavno-odjavne dolžno-
sti. V skupnih spalnica, ki so
bile prvotno namenjene le se-
zonskim delavcem, so se mar-
šile zaradi stanovanjske stiš-
ke naselile tudi družine de-
lavcev z mladoletnimi otroki.
Teh je bilo v starosti do 16 let
skupno 203. Ker uprave takih
domov oz. odgovorne osebe ni-
so nadzirale delavcev v nji-
hovem prostem času, ko so v
domovih, in niso skrbale za iz-
vajanje hišnega reda, se je po-
gosto dogajalo, da so v skupnih
moških spalnica prenočevale
ženske iz istega naselja. Bilo
je pa tudi več primerov, da so
se tam zadrževala razna de-
kleta sumljivih moralnih vred-
not. Razumljivo je, da v takš-
nih okoliščinah otroci niso
mogli biti deležni potrebne
vzgoje, ker jih je že okolje na-
vajalo na vse mogoče slabe
lastnosti. Zaradi nezadostne
skrb podjetij je večina teh ba-
rak v skrajno zanemarjenem
stanju in so stanovanjski pro-
stori zelo pomanjkljivo vzdr-
ževani. Lesni podi so v spal-
nicah ponekod že prepereli in
luknjasti, stene podirte in raz-
pokane, brez toplotnih izolator-
jev, tako da piha v spalnice od
vseh strani. Ponekod manjkajo
celo šipe, strehe prepuščajo vo-
do, pred pečmi ni pločevinastih
bredpečnikov, s čimer je ne-
posredno dana možnost za po-
žar. Skoraj po vseh lesenih pro-
vizorijah so požarno-varnostne
naprave nezadostne. Gradnja
kurilnih naprav in električne
napeljave niso v skladu s po-
žarno-varnostnimi predpisi. Za-
to ni nič čudnega, da je v zad-
njih treh letih pogorelo do tal
že 17 lesenih provizorijev. Re-
vizijska komisija MLO je sicer
sklenila, da ne bo več dovolila
gradnje takšnih provizorijev,
vendar pa to v konkretnih pri-
merih še vedno dovoljuje.

Takšno stanje v teh naseljih
je mnogokrat krivo, da delavci
svoj prosti čas, posebno v dne-
vih okrog 1. in 15. v mesecu,

ko prejmejo plače, prebijejo po
gostilnah. S pijančenjem naj-
česteje nadaljujejo tudi po ba-
rakah. Tam pa se to običajno
konča z razgrajenji in pretepi.
Precej pogost pojav je tudi ha-
zardiranje. Ugotovljenih je bi-
lo več primerov, da so delavci
v enem večeru zaigrali ves
svoj zaslužek. Ob takih prili-
kah niso redki osebni spori, ki
se največkrat spremenijo v pre-
tepe, katerih posledica je obič-
ajno več laže ali teže telesno
poškodovanih. Bili so tudi pri-
meri, da so posamezni delavci,
posebno v Trnovem iz naselij
v Jeranovi ulici in Trnovskem
pristanu, v večernem času nad-
legovali in napadali otroke,
predvsem pa ženske. Stanje se
je poglobilo še, ko je bilo
več takih nadlegovalcev kazno-
vanih z zapornimi kaznimi in
zaradi izredno drznega vedenja
23 izmed njih tudi z izgonom
iz Ljubljane. Za sezonske de-
lavce je značilno, da so zapo-
sleni v glavnem le čez poletje,
v zimskih mesecih pa se vra-
čajo domov. Ker tudi zelo radi
menjajo svojo zaposlitev, se ne
zanimajo za sodelovanje pri
upravljanju podjetij ali za udele-
stevanje v sindikalnih in dru-
gih množičnih organizacijah.
Pri zadnjih volitvah jih je ab-
stiniralo nad 50%, v sindikal-
nih organizacijah pa je včlanje-
nih manj kot polovica sezon-
skih delavcev. Potrebna bi bila
vsekakor večja odgovornost in
skrb podjetij za ta naselja, po-
živiti bi bilo potrebno kulturno
prosvetno dejavnost med temi
delavci in zadolžiti za politič-
no delo v delavskih naseljih
pogosto sindikalnih organizacij,
tudi politične organizacije, pred-
vsem pa Socialistično zvezo de-
lovnega ljudstva. Z malo dobre
volje in brez večjih material-
nih težav bi podjetja v takih
domovih lahko uredila v jedil-
nicah ali posebnih sobah čiš-
talnice, v katerih bi imeli de-
lavci na razpolago dnevno,
strokovno časopisje, knjižnico,
šah in podobno.

Stanje v vseh delavskih na-
seljih seveda ni enako. V zad-
njem času se je vidno izboljša-
lo v provizorijah gradbenega
podjetja »Gradiš« na Šmartin-
ski cesti št. 21 in v barakah JZ
na Robovi cesti, izredno slabo
pa je še v delavskem naselju
Mestne kanalizacije v Metelko-
vi ulici št. 4, v barakah pod-
jetja »Kurivo« na Vilharjevi
cesti, v naselju podjetja za
vzdrževanje proge JZ Pod Je-
žami, v lesenih provizorijah
podjetja »Slovenija-cesta« v
Trnovskem pristanu št. 14, v
delavskem naselju podjetja »Ob-
nova« na cesti Pod Ježami št.
9 in v samskem domu držav-
nega posestva Jesenkovo. V
vseh omenjenih in tudi v mno-
gih drugih delavskih naseljih bi
imela sanitarna inšpekcija in
druga zdravstvene in socialne
institucije MLO obilo dela.

V letu 1954 je bilo obravna-
vanih 297 oseb, ki so se izmi-
kale delu ter se klatile po me-
stu brez stalne zaposlitve in
brez stalnega bivališča. Nad 75
odstotkov teh potepuhov ni iz
Ljubljane, ampak prihajajo v
mesto od drugod. Preživljajo se
s prekupevanjem, krošnjaren-
jem, beračenjem ali s prodajo
ukradenih predmetov. Prenocu-
jejo najraje po kozolcih, parki-
h, tramvajskih postajališčih
in na železniški postaji. V zim-
skem času se zatekajo v razne
hleve, senike in lope v nepo-
sredni bližini Ljubljane. Naj-

več teh ljudi je bilo zaloteni
v predelih Sentvida, Tomače-
vega in Štepanje vasi. S ta-
kim prenočevanjem ogrožajo
imetje kmetovalcev, kajti ti de-
lomrzneži pogosto pijani kadijo
na senu in je nastal marsika-
teri požar po njihovi krivdi.
Velik odstotek teh ljudi je za
delo sposoben, vendar se no-
čejo nikjer zaposliti. To spo-
sobnost za delo nam kaže tudi
starostna doba teh oseb.

104 od 20 do 30 let
46 od 30 do 40 let
84 od 40 do 50 let
44 od 50 do 60 let
19 nad 60 let

Pripomniti je treba, da je šte-
vilo tistih, ki se bavijo s pro-
sjačenjem zaradi revščine, zelo
majhno, kajti take berače se
sproti izroča tajništvu za so-
cialno varstvo, ki jim preskrbi
mesto v domovih za onemogle.
Seveda je med berači te vrste
več takih, ki se v teh domovih
ne drže hišnega reda, ampak
radi pijančujejo in pogosto iz
njih tudi pobegnejo. Te ljudi v
domovih neradi ponovno sprej-
mejo, ker jim kvarijo s svojim
ponašanjem disciplino in kvar-

PROMET

V letu 1954 se je število pro-
metnih nezgod v primerjavi s
prejšnjimi leti znova dvignilo.
Tako je bilo:

141 prometnih nezgod v l. 1951,
184 prometnih nezgod v l. 1952,
378 prometnih nezgod v l. 1953,
407 prometnih nezgod v l. 1954.

Na stalni porast števila pro-
metnih nezgod vplivajo razno-
likost uporabe prometnih sred-
stev, iztrošenost voznega parka,
preteklem letu 24.600.000 di-
vozniške sposobnosti voznikov narjev.

	1949	1950	1951	1952	1953	1954
osebni avtomobili	852	916	886	889	1012	1142
tovorni avtomobili	667	693	688	644	766	949
prikolice	80	91	97	59	89	108
avtobusi	48	51	64	74	62	64
motorna kolesa	584	929	804	794	848	871

Register motornih vozil kaže
v primerjavi s prejšnjimi leti
močan porast števila motornih
vozil, kar je razvidno iz gornje
razpredelnice.

K temu je treba prišteti še
štiri trolejbusa, 59 tramvajskih
voz, okrog 50.000 dvokoles in še
vedno precejšnje število vprež-
nih vozil. Ker je Ljubljana
važno prometno središče, so v
mestu vedno motorna vozila iz
drugih držav in drugih krajev,
tako da je promet mnogo ži-
vahnejši, kot bi ga sicer povzro-
čal ljubljanski vojni park. Če
upoštevamo, da se vsa ta vozila
gnetejo na enem vozišču je ra-
zumljivo, ne samo naraščanje
števila prometnih nezgod, tem-

no vplivajo na ostale. Potrebno
bi bilo za take ljudi odpreti po-
seben dom, kjer bi bil režim
strožji, tako da bi iz njih ne
mogli pobegniti.

Obravnavani delomrzneži, klat-
teži in berači so bili upravno
kaznovani večinoma z zaporne
kaznijo. Med njimi jih je bilo
22 kaznovanih z izgonom v kraj
rojstva ali stalnega prebivališ-
ča za dobo 6 mesecev, 54 pa
jih je bilo prisilno odvedenih
v domače kraje.

Prostitucija v Ljubljani ni
resnejši problem. V letu 1954
se je v primerjavi z letom 1953
število deklet, ki so se proda-
jale za denar, znižalo od 105 na
35. Med njimi je le 12 takih, ki
niso nikjer zaposlene in se tu-
di nočejo zaposliti, ker jim je
prostitucija edini vir dohodkov.
To so okorele in nepoboljšljive
prostitutke, ki se s tem pokli-
cem bavijo že več let in jih tu-
di nobena kazen ne prevzgoji.
Prepiri med zakonci, pijanče-
vanje, premahljiva skrb za vzgo-
jo in nezadostno nadzorstvo
staršev so osnovni vzroki, da so
ta dekleta zašla v prostitucijo.

motornih vozil, nedisciplinira-
nost ostalih koristnikov cest in
stanje naših cest ter praviša
vožnje po njih.

Pri lanskim prometnih ne-
zgodah je izgubilo življenje 12
oseb, teže telesno poškodovanih
je bilo 89 oseb, 111 pa je bilo
laže telesno poškodovanih. S
prometnimi nezgodami povzro-
čena materialna škoda znaša v
preteklem letu 24.600.000 di-
vozniške sposobnosti voznikov narjev.

več tudi da tako stanje ovira
pravljen in nemoten promet.
Gornji pregled kaže stalno na-
raščanje skoraj vseh vrst vozil,
razen avtobusov. To opozarja na
kritično stanje voznega parka
javnega osebnega prometa. Pod-
jetje »Sap«, ki se z njim bavi,
ni ves čas po osvoboditvi na-
bavilo nobenega novega avtobu-
sa, temveč montirajo na stare
šasijske in motorje nove karose-
rije, s čimer sicer dosega
ugodnejši zunanji izgled vozila,
ne povečajo pa varnosti potni-
kov.

Iztrošenost voznega parka je
razvidna iz naslednjega pregle-
da:

Leto izdelave v %

	do 1938	od 1938—1947	po 1947
osebni avtomobili	52	29	19
avtobusi	17	59	24
tovorni avtomobili	42	32	26
Skupaj	48	30	22

Gornji pregled kaže, da je
velik del vozil v tehnično zelo
slabem stanju. V najbolj kritič-
nem stanju je tovorni park. Med
vsemi tovornimi avtomobili je
74% takih, ki so svojo življenjs-
ko dobo že prekorčili. Da bi se
kljub zastarelosti voznega
parka zagotovila prometna var-
nost, je bil pri tehničnih pre-
gledih motornih vozil poostren
kriterij. Ti pregledi bodo mora-
li biti kvalitativno boljši in bo
treba komisijo opremiti s po-
sebnimi napravami za merjenje
učinka zavor, za pravilno na-
stavitve svetlobnih objektov, in
z drugimi pripomočki, ki jih
že pozna sodobna tehnika.

Problem iztrošenosti voznega

parka je posebno pereč pri
ljubljskem tramvaju. Uprava
ECZ razpolaga z vozovi izdela-
nimi v letih:

tip vozila	število vozil	leto gradnje
stari	1889	7
opatijski	1901	13
brodski	1932	15
domači	1940	9
stare priklole	1889	5
nove priklole	1947	10

Celotni park je neupoštevaje
leto gradnje vozil, skrajno za-
starel. Pogonski motorji so
podvrženi pogostim okvaram, s
čimer ni zagotovljeno električno
zaviranje. Dotrajala so tudi in-
stalacija, tako da je nemogoče
preprečiti napake in je uporab-

nost vozil odvisna le od slučaja.
Posebna komisija, ki je v letu
1953 pregledovala tramvajsko
vozila, je odredila postopno ka-
sacijo 20 vozil in 5 prikolic, ki
bi morala biti izvedena v šestih
mesečih. S tem ukrepom je bil
močno prizadet javni osebni
prevoz. Mestni ljudski odbor je
sklenil postopoma ukiniti tram-
vajski promet in uvesti trolej-
buse, vendar se ta sklep le po-
časno izvaja.

Lani je bilo v Ljubljani regi-
striranih 4.577 voznikov motor-
nih vozil. Od tega je bilo 1.406
poklicnih voznikov in 2.871 ama-
terjev. Med vsemi vozniki mo-
tornih vozil je le 93 žensk, ki
so vse razen treh amaterke.

V preteklem letu je položilo
izpite za voznike motornih vo-
zil 654 kandidatov, od tega 156
za poklicne voznike in 493 za
voznike amaterje. Novih poklic-
nih voznikov je zelo malo, saj
prihajajo ti samo iz šole poklic-
nih šoferjev na Ježici, sicer pa
mora kandidat prej opraviti
izpit za kvalificiranega delavca
prometne stroke.

Iz lanske statistike prometnih
nezgod je razvidno, da so bila
pri 349 nezgodah udeležena mo-
torna vozila, pri 186 kolesarji,
pri 79 pešci, pri 43 vprežna vo-
zila in pri 39 tramvajski vozovi.

Vozniki motornih vozil so
povzročili največ nezgod zaradi
vožnje v vinjenem stanju in ne-
previdne vožnje. Poklicni vozniki
se zaradi ostrih kazni in
odvzemov vozniških dovoljenj
redkeje vozijo v vinjenem stan-
ju. Tako pa ni pri voznikih
amaterjih. Za poklicnega voznika
je odvzem vozniškega do-
voljenja drastična kazen, za
voznika amaterja, ki mu vož-
nja z motornimi vozili ni poklic,
pa ne. Sodniki za prekrške bodo
moral izrekli amaterjem, ki
bodo vozili v vinjenem stanju
poleg odvzema voznške knjižice
pretežno zaporne kazni.

Kolesarji so poleg pešcev naj-
bolj nedisciplinirani koristniki
cest. Vzroki za prometne nezgo-
de, pri katerih so udeleženi ko-
lesarji, so vožnje vstric, nena-
kazovanje spremembe smeri
vožnje, neupoštevanje cestno
prometnih znakov, nepravilna
prehitavanja, vožnja brez luči,
vinjenost in v precej primerih
tudi objestna vožnja. Na cestah
I. reda, ki vodijo skozi mesto
in na katerih je bilo lani nad
50% vseh prometnih nezgod, bi
bilo treba prepovedati kolesar-
jem vožnjo vstric, ker le ta
promet ne samo ogroža, temveč
ga tudi resno ovira. Vozniki
motornih vozil na križiščih na-
kazujejo spremembo smeri, ko-
lesarji pa tega ne delajo. Prav
tako kolesarji ne upoštevajo
prometnih znakov »stop« in
»nimaš prednosti«, ki opozarja-
ta da prihajajo iz stranske na
glavno cesto. Ni nujno, da bi
se kolesarji pri znaku »stop«
ustavili, morali pa bi toliko
zmanjšati hitrost, da bi svoje
dvokolo lahko na mestu ustavili.
Vzrok mnogim nezgodam, pri
katerih so udeležni kolesarji, je
vožnja brez luči. Ugotovljeno
je, da še vedno okrog 30% ko-
lesarjev vozi v nočnem času
brez luči. Število tistih, ki vo-
zijo brez zadnjega rdečega od-
bojnega stekla, pa je še nepri-
merno višje. Vsak kolesar bi
moral imeti zaradi svoje varno-
sti prednjo luč in zadnje od-
bojno steklo, ker ga sicer voznik
motornega vozila težko vidi.
Pešci povzročajo največ promet-
nih nezgod s tem, da stopajo s
pločnika na vozišče in prečkajo
cesto, ne da bi prej pogledali,

ali jim s hrbtne strani ne prihaja kakšno vozilo. Vozniki motornih vozil in kolesarji, niso dolžni paziti na to, kdaj bo kdo izmed pešcev stopil na cestišče. V središču mesta prečkajo pešci cestišča, kjerkoli, ne pa na mestih, ki so za to označena. Opozorilo pripadnikov LM ima še vedno marsikdo za nepotrebno nadlegovanje. Slej ko prej bo treba take nedisciplinirane pešce, ne samo opozarjati, ampak tudi kaznovati. Največ prometnih nezgod pri catarjih so bili udeleženi pešci, je bilo v Sentvidu, kjer uporabljajo prebivalci cestišče za sprehajališče. Vozniki vprežnih voz so za krivili prometne nezgode izključno zaradi neprevidnosti. Voznik vprežnega voza bi moral, kadar pride s svojim vozilom iz stranske na glavno cesto, stopiti z voza in prijeti kono za uzdo. Le na ta način bi lahko pogledal, ali vozi po glavni cesti vozilo ali ne. Če tega ne stori, vidi voznik vprežnega voza, če je glavna cesta prosta šele takrat, ko so konji že na njej, kar pa je v splošnem primeru povzročilo nesrečo.

Da bi znižali število prometnih nezgod, sta začela v preteklem letu o teh problemih razpravljati radio in tisk, da bi tako seznanili kar najširši krog ljudi z osnovnimi prometnimi predpisi. S pomočjo društva prijateljev mladine, je bil organiziran teden otroka, v katerem je bilo po ljubljanskih šolah 17 predavanj za otroke o prometni disciplini in varnosti na cestah. Predavanja je poslušalo okrog 2.000 otrok. Sporazumno s Svetom za prosveto MLO so bila slična predavanja tudi za učitelje in profesorje, ki so o tem predavali po razredih. Prometni referenti so imeli lani po ljubljanskih šolah poleg omenjenega še 132 predavanj, katerim je prisostvovalo okrog 8.000 otrok. V ljubljanskem radiu so bile širši reportaže o prometni disciplini in varnosti na cestah. Za vzgojo mladine in ostalih državljanov, bo treba tudi v bodoče kar največ skrbeti.

Svet za notranje zadeve je pri analizi prometne problematike v Ljubljani, poleg že naštetih ukrepov sklenil, da se čimprej izdela nov odlok o prometu na javnih cestah za območje mesta, ker je stari odlok že zastarel, da se na križiščih pri Pošti, Delavskem domu, Bavarskem dvoru in Prešernovem trgu postavijo polavtomatični semaforji, da se dogradi kolesarska steza na Celovški cesti, da se na Titovi cesti makadamski del cestišča površinsko obdelata tako, da bo del za kolesarje vidno ločen od dela za motorna vozila in da se odrede v središču mesta potrebni prostori za parkirna mesta motornih vozil.

LJUDSKA MILICA

Pripadniki Ljudske milice so kot izvršni organi ljudske oblasti nosili glavno težo nalog, ki jih je opravljalo tajništvo za notranje zadeve. Ljudski milicniki so v preteklem letu na območju mesta Ljubljane raziskali 1.255 kaznivih dejanj in našli njihove storilce ter tako uspešno čuvali osebno in premoženjsko varnost državljanov družbenega premoženja in družbene ureditve.

Če upoštevamo, da opravlja službo v Ljubljani izredno nizko število milicnikov in oficirjev, so njihovi uspehi še večji. Po postajah Ljudske milice je namreč zasledeno 60% siste-

miziranih mest in mora sleherni milicnik opravljati delo, ki bi ga po sistemizaciji opravljal skoraj dva pripadnika LM. Redna služba milicnikov je v mestu neprimerno težja, kot na podeželju, ker je permanentna in zahteva največ dela v nočnih urah, ob sobotah, nedeljah in praznikih, t. j. tedaj, ko imajo ostali državljani počitek odnosno se vesele in zabavajo. V preteklem letu je bilo v Ljubljani 3.090 raznih prireditev, pri katerih so opravili milicniki 13.500 ur izredne službe. Nizko število no stanje namreč zahteva, da opravljajo vso to službo milicniki, ki bi morali biti tedaj prosti.

Normalno opravljanje službe močno ovirajo tudi stanovanjske težave ljubljanskih milicnikov. Od poročenih pripadnikov LM, jih je 20 brez stanovanja, 45 milicnikov živi z družinami v skrajno neprimernih in nehygienskih razmerah, večinoma v mali sobici brez vseh pritisklin. V takih razmerah se milicniki ob enem ali več otrocih ne morejo preko dneva odpočiti in so zato mnogokrat nesposobni za pravilno opravljanje naporne nočne službe. To vpliva tudi na zdravstveno stanje pripadnikov LM in je bilo v letu 1954 samo na postaji LM št. 3 v Mostah zaradi bolehanj izgubljenih 1.055 delovnih dni, ali povprečno 47 dni na vsakega pripadnika LM te postaje. Slično je tudi na ostalih postajah LM v Ljubljani.

Poudariti moramo, da so pripadniki LM še vedno zelo pogosto izpostavljeni najrazličnejšim žaljivkam, psovkom, pa tudi fizičnim napadom vinjenih, kakor tudi treznih državljanov. V letu 1954 je bilo predanih sodišču zaradi razžalitve pripadnikov LM 74 oseb, zaradi zoperstavljanja, fizičnih napadov in poskusov preprečitve uradnih dejanj pa 36 državljanov. Zaradi omalovaževanja organov javne varnosti in LM so sodniki za prekrške kaznovali 71 oseb. Kazni, ki jih je izreklo sodišče, so bile v mnogih primerih preblage, kajti tak odnos posameznikov do te službe je obsojana vreden in bi morali uporabiti najstrožje kazenske sankcije, posebno v tistih primerih, kjer so bili milicniki lažje ali težje poškodovani. Potrebno je namreč poudariti, da so se s strokovno in splošno vzgojo pripadnikov LM v veliki meri odpravili primeri grobe ali netaktnega odnosa posameznih milicnikov, ki so s svojim nastopom sami povzročili večkrat upravičena prigovarjanja državljanov.

Zaradi težke in naporne službe, razmeroma nizkih plač in stanovanjskih težav, hočejo nekateri ljubljanski milicniki iz LM ali pa na podeželske postaje LM, kjer je služba manj permanentna in zato lažja in kjer poročeni milicniki hitreje dobijo stanovanja. Samo v letu 1954 je bilo v Ljubljani odpuščenih iz LM 33 milicnikov, in sicer 22 takih, ki so sami vztrajno zahtevali odpustitev, 11 milicnikov pa je bilo odpuščenih iz zdravstvenih razlogov ali ker niso imeli potrebnih pogojev za pravilno opravljanje službe.

Svet za notranje zadeve je sklenil, da je treba na vsak način ohraniti vsaj trenutno število pripadnikov LM in ukreniti vse potrebno, da milicniki, ki opravljajo službo v Ljubljani že po več let in so že vajeni vseh njenih posebnosti, še nadalje ostanejo na svojih mestih. Zato bo potrebno začeti

resneje urejevati stanovanjske težave ljubljanskih milicnikov, kakor tudi drugače izboljšati njihove materialne pogoje. Težnja za premestitev na podeželske postaje LM se je sedaj še povečala. Veljati so začela namreč Navodila o uporabi Uredbe o potnih in selitvenih stroških (Ur. list FLRJ št. 4-55). Po teh navodilih dobijo milicniki na podeželskih postajah LM za opravljeno preko 12-urno patrolno službo 700 dinarjev dnevnice. V mestu veljajo te določbe le za periferne postaje LM.

Svet za notranje zadeve je o težkih stanovanjskih razmerah ljubljanskih milicnikov obvestil Svet za stanovanjske zadeve MLO. Prav tako je sklenil, naj bi ljudski milicniki v Ljubljani dobivali posebno mestno dodatek v višini do 3.000 dinarjev mesečno. Ta dodatek bi dobili samo tisti milicniki, ki opravljajo terensko službo in jim zato ne bi pripadal med rednim letnim ali bolniškim dopustom. Tega dodatka ne bi dobivali tudi tisti pripadniki LM, ki so upravičeni do dnevnice po spremenjeni uredbi o potnih in selitvenih stroških.

PRIJAVNO-ODJAVNA SLUŽBA

V prijavno-odjavni službi je bil v preteklem letu dosežen precejšen napredek, tako v organizacijskem pogledu, kakor tudi v vidnem zboljanju kvalitete vseh vrst evidenc o prebivalstvu Ljubljane. Preselitev prijavnega urada, matičnega urada, odseka za potna dovoljenja, administrativnega dela prometnega odseka, referata za izdajanje potrdil iz kazenskega registra, urada za volilne imenike MLO iz različnih stavb v novo adaptirano stavbo v Kotnikovi ul. 6, je omogočila prebivalstvu Ljubljane, da na enem mestu opravi vrsto državljanovskih dolžnosti oz. dobi razne listine in dokumente, medtem ko je bilo treba preje zaradi tega izgubiti mnogo časa, v tekanju od urada do urada. Prostor na Prešernovi cesti št. 22 so bili odločno premajhni, predvsem zaradi mobilnih evidenc, ki jih ima ta oddelek, pa tudi zaradi mnogih strank. V sezoni leta 1954 je bilo zabeleženih v celotni stavbi tudi po 1.000 strank dnevno. Nujno bi bilo, da bi podjetje »Tobak« v neposredni bližini te stavbe postavilo kiosk, kjer bi v uradnem času prodajali predvsem koleke. Državljanji morajo ob raznih zaposlih plačati razne takse, vendar pa navadno pridejo brez njih. Za ilustracijo navajamo, da je bilo v preteklem letu sprejetih po vseh oddelkih, ki so v tej stavbi za preko 20 milijonov dinarjev različnih taksnih znamk.

Poslovanje prijavnega urada je v preteklem letu precej izboljšalo kvaliteto svojega dela. To je bilo doseženo z razširitvijo in izpopolnitvijo razvidov, stalnega prebivalstva, z materialom, dobljenim pri lanskem popisu prebivalstva. Tako je izpolnjena prijavna kartoteka začela služiti kot register prebivalstva za mesto v smislu Uredbe o ustanovitvi in vodenju registra stalnega prebivalstva (Ur. list LRS št. 9-53).

Med rednim delom pri evidenci stalnega prebivalstva, je bilo v preteklem letu sprejetih in vnešenih v dve kartoteki 7.970 prijav in 5.945 odjav stalnega prebivališča, 12.112 sprejemov stanovanja, 987 prijav smrti, 2.100 prijav rojstev in

1.543 poročil o sklenjeni zakonski zvezi. Število prijav sprejemov stanovanja je tako visoko, ker so mnogi šele ob lanskem podaljševanju osebnih izkaznic opravili dolžnost, ki bi jo morali takoj ob preselitvi.

Dalje je bilo registriranih 23.500 delovnih knjižic, t. j. preverjenih osebnih podatkov po osebni izkaznici, v katero se vpiše številka delovne knjižice. Izdanih je bilo 387 potrdil o bivanju in ugodeno 78.122 raznim zaposlim državljanom, družbenih organizacij, sodišč, vojniških odsekov in drugih organov ter ustanov, ki so pisмено ali ustmeno zaprosili za naslove ali druge osebne podatke državljanov.

Evidenca začasnega t. j. prehodnega prebivalstva izkazuje v minulem letu 120.406 prijav in 120.329 odjav. V primerjavi z letom 1953 so prijave narastle za okrog 25.000, kar je pripisati predvsem večji disciplini, ki je bila dosežena pri izpolnjevanju prijavnih obveznosti, v bolnišnicah, domovih, internatih in delavskih naseljih, pa tudi pri privatnih stanovalcih.

Važen uspeh je tudi končna ureditev ažurnosti volilnega imenika, ki sedaj pri prijavnoodjavni službi sproti dobiva vse podatke o spremembah prebivališča, volilnih upravičencev. Koristnost sodelovanja med uradom za volilne imenike in prijavnoodjavno službo je bila praktično potrjena na lanskim nadomestnih volitvah v nekaterih volilnih enotah.

V preteklem letu je potekla veljavnost osebnih izkaznic izdanih v letih 1950, 1951, ter so bile podaljšane lani v mesecu aprilu in maju. Delo je bilo opravljeno razmeroma hitro ter brez posebnih pomanjkljivosti in je v mnogočem koristilo za izboljšanje prijavnice discipline. Podaljšanih je bilo 92.277 osebnih izkaznic. Na novo je bilo izdanih 5.359 osebnih izkaznic našim državljanom in 187 izkaznic tujim državljanom.

Evidenca prehodnih inozemcev izkazuje v letu 1954 skupno 33.289 prijav. Všteti so samo tisti inozemci, ki so v Ljubljani tudi prenočevali. V primerjavi z letom 1953 je bilo lani v Ljubljani 3.414 inozemcev več. Predvsem je bilo več Nemcev, Avstrijcev in Tržčanov, številni Angležev pa je padlo od 4.880 na 2.981.

Stalno bivajočih inozemcev je v Ljubljani iz leta v leto manj. Ob koncu leta 1953 je bilo registriranih 871 stalnih inozemcev, koncem leta 1954 pa jih je bilo 820.

MATIČNA SLUŽBA

Na odseku za državljanska stanja, ki ureja osebni in državljanski status naših in tujih državljanov, živčih v FLRJ in vodi matične in državljanske knjige, so v preteklem letu vpisali 9163 ljudi v matično knjigo in 2277 v državljansko knjigo. K tem vpisom je treba pripomniti, da število rojenih otrok v Ljubljani stalno narašča. Število otrok je v primerjavi s prvimi povojnimi leti sicer padlo, vendar pa jih je bilo v minulem letu več, kot pa v letu 1953. Zlasti je narastlo število tistih poročenec, ki živijo izven Ljubljane. Bržkone so na to vplivali nekaj tudi zelo lepo urejeni poročni prostori na magistratu. Število teh porok znaša 24% od celotnega števila v Ljubljani sklenjenih zakonskih zvez. Lani je bil tudi

prvih po vojni opravljen obred zlate poroke. To je bila tudi prva zlata poroka v Sloveniji. Ob tej priliki je MLO obdaroval in pogostil zlato-poročence. Te poroki so sledile še naslednje tako v Ljubljani, kakor tudi v drugih krajih Slovenije.

Po vpisih v matičnih knjigah je bilo izdanih v preteklem letu 20.606 izpisov iz matičnih knjig in 5445 državljanskih izkaznic.

Ceprav je bilo redno vpisovanje v državljansko knjigo že v letu 1948, je še danes precej državljanov, ki še niso vpisani. Tako je bilo v preteklem letu na novo vpisanih v državljansko knjigo 2277 državljanov, 71 odstotkov teh pa so novorojenčki.

69 tujih državljanov, ki bivali v Ljubljani, je lani zaprosil in pridobilo državljanstvo FLRJ in naturalizacijo, državljanstvo LRS pa je dobilo 31 državljanov drugih republik. Državljanov FLRJ, živčih v inozemstvu, se je pri naših predstavništvih registriralo 38 in so bili na podlagi teh registracij vpisani v državljansko knjigo MLO Ljubljane.

OROŽJE IN RAZSTRELIVO

Ljubljanci so koncem leta 1954 posedovali 761 lovskih pušk, 512 pištol, 94 malokalibrskih pušk (flobertov), 3 vojne puške in 4 brzostrelke. Za orožje so bili izdani lastnikom orožni listi. Seveda posedujejo posamezniki še precej neregistriranega orožja. Lani je bilo n. pr. zaseženih 167 komadov raznega neprijavljene orožja, večinoma pištol. Ker orožje brez orožnega lista ni dopustno posedovati, nositi, niti uporabljati, bi bilo koristno, da bi tisti, ki imajo neprijavljeno orožje, tega prijavili oziroma vložili prošnjo za registracijo. Pri registraciji orožja, večinoma pištol, ki so bile podarjene borcem NOV za njihovo hrabrost, so bile slišati večkrat pripombe, da za tako orožje ne bi smeli pobirati taks, ali ne vsa tako visokih.

V letu 1954 je bil sprejet novi republiški Zakon o orožju in Pravilnik k temu zakonu, s katerim malokalibrske puške (floberti) do 6 mm kalibra niso zavezane registraciji, kakor ostalo orožje, pač pa jih mora lastnik prijaviti ter dobi potrdilo o prijavi. Večina lovcev kritizira ta predpis, ker se flobertom ravno tako lahko strelja divjad. Te puške pa imajo še to prednost, da se strela zelo slabo sliši in jih zato čisto uporabljajo divji lovci. Bilo je tudi več primerov, da so otroci srednješolci ali vajenci streljali na ptice pa tudi pečke s flobertom ali zračno puško. Samo enim primeru je nek učene pobil z zračno puško 11 kosov. Potrebno bi bilo, da bi strelske družine in šole v bodoče vodili več nadzorstva na mladino, ki ima te vrste orožja.

Za nabavo razstreliva in razstrelivnih sredstev je bilo v minulem letu izdanih 118 dovoljenj. Večji del podjetjem za 94.500 kg amonala, 14.300 kg kamnikita, 803.630 kom. vžigalnih kopic in 340.680 metrov vžigalne vrvice. V Ljubljani prodaja razstrelivo podjetje »Chemo-import« in poteka promet z razstrelivom in razstrelivnimi sredstvi v skladu s obstoječimi predpisi.

Izdaja »Založništvo Ljubljanski dnevnik«, direktor Stane Skrabar, odgovorni urednik Ivo Tavčar.